

UNAKRŠTAVANJE DVIJU
SINTAKTIČKIH KONSTRUKCIJA

U našem novinskom stilu vrlo često susrećemo konstrukciju direktnog objekta uz refleksiv se u značenju neodređenog ličnog subjekta (francuski *on*, njemački *man*); primjerice: *kojim se daje veću slobodu* (Vjesnik, 7. II.1953., str. 3.) mjesto *veća sloboda*.

Isto tako unakrštava se konstrukcija vremena u genitivu i akuzativu; primjeri: *ovaj puta, prvi puta, prošli puta, po drugi puta, za ovaj puta, kad ne znamo po koji puta već*. Tu je pridjev u akuzativu, kao da se kaže *prvi put, svaki put, koji put*, što bi bilo ispravno.

Mjesto toga uvriježila se u saobraćajnom i novinarskom, naročito zagrebačkom, govoru kompromisna konstrukcija, i to na najčudnovatiji način, da je pridjev u padežu akuzativne konstrukcije vremena, a imenica u genitivnoj konstrukciji vremena.

To je svakako barbarizam jednak onome gore, gdje je upotrebljen objekt u akuzativu, kao da je glagol bez refleksiva.

Čistilac jezika, koji radi na njegovoj kulturi, ovdje ima svakako lagan posao. Treba izbjegavati nepotrebno unakrštavanje konstrukcija, reći će. Treba kazati: *daje se veću slobodu, svaki put ili svakog puta* i t. d. Uspor. Maretić, Jezični savjetnik, str. 120., s. v. *put* i str. 130., s. v. *se*.

Petar Skok

KOMPARATIVNE VARIJANTE
SINONIMNOG ZNAČENJA

Komparativ *drūkčiji* i prilog *drūkčije* govori se i piše na dva načina: *drugáčiji*, *drugáčijē*, *drugojáčiji*, *drugojáčijē*. Sva tri oblika imaju jednako značenje. Belić, Pravopis, 176, dopušta sva tri, navodeći kao priloge još *drūkčē* pored *drūkšē*, *drugáčē*, *drugojáčē*, dok Boranić, 110, ima samo *drugáčije*, *drugojáčije* pored *drūkčije* i *drūkče*.

Što se tiče postanja, lako je objasniti postanje od *drugáčiji* i *drugojáčiji*, a teško je naći razlog za sinkopu samoglasa -a- u *drūkčiji*.

Pomoću sufiksa -ako, koji se nalazi u *taki*, *ovaki*, *onaki*, *svakaki*, stvoren je od *drug(i)* prilog *drugáč*, koji se govori u kajkavskom i čakavskom, a u štokavskom komparativ na -iji *drugáčiji*, *drugáčije*. Tako se može govoriti i u kajkavskom hrvatskom i čakavskom.

Od *svākōji* stvoren je s pomoću istoga sufiksa *svakojaki*. Analogijom prenijet je -ojak na *drug* i stvoren komparativ *drugojáčiji*, koji govore štokavci, a ne govore ni čakavci ni kajkavci, premda imaju *svakojaki*.

Sinkopa vokala -a- u *drūkčiji* mislim da je nastala analogijom prema *drūgdje*. Oblik *drūkčiji*, koji je nastao odatle, danas se više upotrebljava u govoru i pismu. Tendencija je jezičnog razvitka prema kraćem obliku, analogijskom.

Jezičnom čistioću i tu je lagan posao. Dat će prednost obliku *drūkčiji*, koji nije pravilan, ali se više upotrebljava.

Njemu ne će biti teško da stvori odluku ni kod spomenutih priloških varijanta. Pri pitanju, koji će se od njih uzeti u književni jezik, držat će se jezične tendencije.

Prilozi *drūkčijē*, *drugáčijē*, *drugojáčijē* zapravo su srednji rodovi komparativa, dok su *drūkčē*, *drugáčē*, *drugojáčē* nastali dodavanjem priloškog nastavka -ē na dočetak -k od -ako, -ojako, a u *drūkšē* izmijenjena je suglasnička grupa -kč- u -kš- prema komparativima *lakši*, *mekši*, i t. d. Jezični uzus današnjih pisaca na zapadu i istoku daje prednost prvoj seriji.

Petar Skok

ŽITARICA ILI ŽITO?

Čudi se jedan naš čitalac, što u tekstovima nalazi riječ *žitatica* ondje, gdje bi trebalo stati *žito*, jer »žitatica u rječniku (Ristić-Kangrga) znači ono, u što se meće žito«.

Ali ne čudi se tako samo ovaj naš čitalac nad pojedinom riječju, nego se mnogi naši ljudi uopće čude, što neka riječ ima i drugačije značenje od onoga, na koje su navikli u svome kraju ili na kakvo su naišli u kojem rječniku. Naše jezično blago nije još u cjelini popisano, a ni popisanim riječima nisu zabilježena sva